

De pårørende i krise/sorg

Spesialsykepleier Bente Baklund
Lovisenberg lindring og livshjelp

Hvorfor fokus på pårørende ?

- Lovverk
- Forskning
- Faglig standard
- Klinisk erfaring

Hva sier lovverket?

- Spesialisthelsetj. loven §3-8
- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6
- Pasient- og brukerrettighetsloven §3-3

Faglig standard

- Tidlig identifisering og ivaretagelse
- Bedre informasjon, opplæring og veiledning
- Forutsigbare og koordinerte tjenester
- Tilstrekkelig støtte og avlastning
- Familieorienterte tjenester
- Pårørendemedvirkning

Handlingsprogrammet;

- Familiesamtaler
- Samtaler hver for seg (Pasientens samtykke)
- Informasjon som gjelder den pårørende
- Risiko for helse relaterte utfordringer (søvn, stress, konsentrasjon mm)
- Systematisk kartlegging av pårørendes behov (Csnat)

Hospicefilosofien

Cicely Saunders

Pasient

Pårørende

Personell

https://www.youtube.com/watch?v=X_h2ycj7XQo

CNAT Kartleggingsverktøy for pårørendes behov som omsorgsgivere

- Når introduseres ?
- Den pårørende vurderer sine behov
- Kartleggingssamtale
- Felles tiltaksplan
- Felles ny gjennomgang

<https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/kompetansesenter-for-lindrende-behandling-helseregion-sor-ost-kslb/Documents/CSNAT%20F%c3%b8lgeskriv%20Norsk.pdf>

Hva vet vi er viktig for de pårørende ?

- Bli sett/anerkjent
- Informasjon
- Ny rolle/uavklart rolle
- Avklare forventninger
- Kunne være ressurs for pasienten

Mange blir rammet av sykdom.
Pårørende blir rammet av
en ny rolle i livet.

- Pårørende

I møtet med nære pårørende:

- Ivareta pårørende ↔ ivareta pasient
- Informasjon
- Involvere
- Spør/våg være nysgjerrig
- Anerkjenn

- **Lytt!**
- Betydningsfulle bagatellers potensiale

Kunnskap gir trygghet:

- Økt søvnbehov
- Avtakende interesse for omgivelsene
- Svekket orientering, tidvis forvirret
- Redusert interesse for mat og drikke, vanskelig å ta tabletter
- Forandringer i pusten

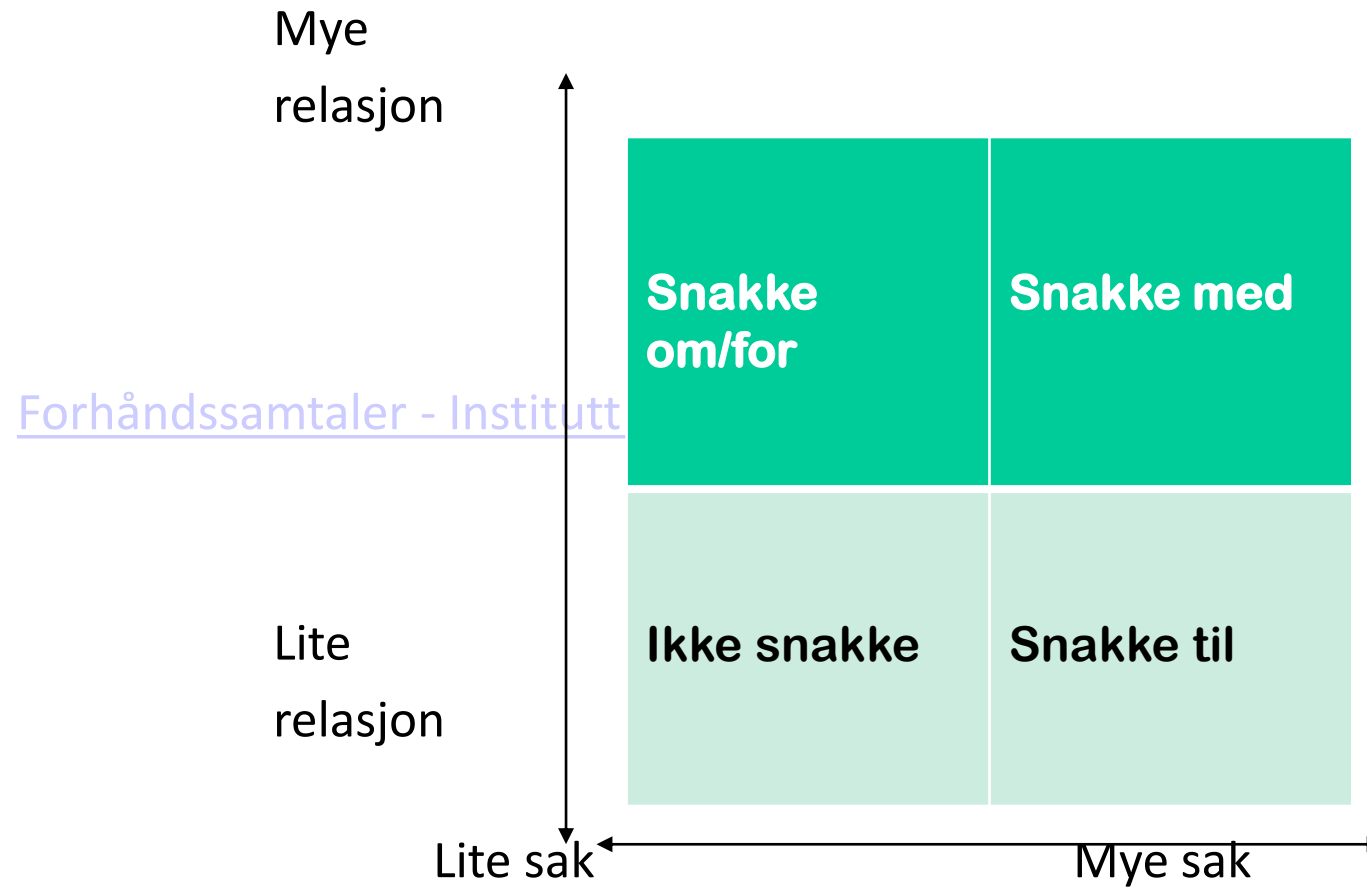

En fortelling trenger en tilhører

- Fokus på «den andre»
- å få frem «den andres» perspektiv
- å forstå «den andres» unike kontekst
- å nå fram til en felles forståelse

Hvem er jeg i møtet med den andre ?

kongruens
kroppsholdning
ansikt/øyne
berøring

- Parafrasere/gjenta nøkkelord
- Speile på følelser
- sammenfatte

<https://www.med.uio.no/hel-sam/tjenester/kunnskap/etik-k-helsetjenesten/praksis/tema/forhandssamtaler/>

Pårørende trenger hjelp til å;

- ⇒ sortere tanker
- ⇒ sortere følelser
- ⇒ dele minner

<https://www.landskonferansenipallasjon.no/>

”utfordringen blir å orke å se livets drama uten å ha løsning på alt” (Marie Aakre)

Vise at vi tåler deres reaksjoner/sorg

Referanser:

- Strang,P. og Beck-Friis, B; "Palliativ medicin och vård". Liber 2012.
- Helsedirektoratet; "Nasjonal standard for palliasjon i kreftomsorgen".
- Kreftforeningen; "til deg som er pårørende – familie, venn eller kollega" 2012.
- Østby, Bjørn Arild; "Ikke glem de pårørende". Sykepleien forskning 2014.
- Sundal, Tone; "Ivaretagelse av pårørende". Forelesning november 2013
- Reitan, Anne Marie og Schjølberg, Tore; "Kreftsykepleie – pasient-utfordring-handling". Kap. 3,5,6 og 18. Akribe 2010.
- Utne, Inger; "Assosiation between hope and burden reported by family caregivers of patients with advanced cancer. Supportive care in cancer, 2013.
- Baklund, Bente; "Det er jeg som har nervene da vet du", Masteroppgave, Høyskolen i Buskerud, Avdeling for helsefag, studieretning palliasjon. 2012
- Eide, H og Eide, T. «Kommunikasjon i relasjoner», Gyldendal Akademiske 2007
- Sæteren, B. «Livsfortellingene som ingen etterspurte», Kreftsykepleie 2011 nr. 2
- Andersen, T. «Reflekterende prosesser – samtaler og samtaler om samtalene». Dansk psykologisk forlag. 1991
- Tveiten, S. «Veiledning - mer enn bare ord». Fagbokforlaget
- [Råd til pårørende – Helsenorge](#)
- Helsedirektoratets pårørendeveileder [Pårørendeveileder – Helsedirektoratet](#)
- Helse- og omsorgsdepartementet «Vi – de pårørende» Strategi 2021-25
- Ahlstrøm G, Rosen H. og Persson E «Quality of life among next of kin of frail older people in nursing Homes» 2022
- Røen I, Stifoss-Hanssen H, Grande G, Kaasa S, Sand K og Knudsen, AK «Supporting carers; health care professionals in need of system improvements and education – a qualitative study» BMC Palliative Care 2019
- **Utne, Inger; "Assosiation between hope and burden reported by family caregivers of patients with advanced cancer. Supportive care in cancer, 2013.**

